No. 1620 Zaterdag 16 Januari 1915. 32ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50: voor elken regel meer 7½ cts.

ENCYCLIEK

VAN

Z. H. Benedictus XV,

door de Goddelijke Voorzienigheid Paus.

Aan de Patriarchen, Primaten, Aartsbisschoppen en Bisschoppen, die in vrede en gemeenschap met den Heiligen Stoel leven.

EERBIEDWAARDIGE BROEDERS,

HEIL EN APOSTOLISCHE ZEGEN.

Slot.

Aangezien vervolgens, Eerbiedwaardige broeders, de geloovigen zich door een broederlijke opwekking en door wederzijdsch voorbeeld te eerder voelen aangespoord om openlijk hun Katholiek geloof te belijden en dien overeenkomstig hun leven in te richten, verheugen Wij ons er boven mate in, dat steeds meer Katholieke vereenigingen worden opgericht. En Wij wenschen niet enkel, dat deze groeien zullen, maar ook willen Wij, dat zij onder Onze bescherming steeds blijven bloeien: en dat zullen zij, wanneer zij slechts de voorschriften welke deze Apostolische Stoel reeds gaf of nog geven zal, getrouw en standvastig zullen opvolgen. Hoezeer dus de leden van die vereenigingen zich ook beijveren voor de eer van God en het welzijn der Kerk, laten zij nooit uit de gedachte verliezen de lofspraak der Wijsheid: „De gehoorzame man zal van overwinning spreken." Want tenzij zij zich Gode onderwerpen door de leiding der Kerk te volgen, zullen zij vergeefs een beroep doen op Gods bijstand en zal hun arbeid ijdel zijn.

Maar opdat dit alles de uitkomst hebben zal, welke Wij er van verwachten, is, zoo gij weet, Eerbiedwaardige broeders, de stage medewerking noodig van hen, die Christus de Heer zond als „de arbeiders van Zijn oogst", d.w.z. van de geestelijken. Derhalve zal het u duidelijk zijn, dat uw eerste zorg hierin moet bestaan, degenen welke de H. Wijding reeds ontvingen in de betrachting der volmaaktheid te bestendigen en de levieten van het heiligdom voor hun heilige taak op de beste wijze voor te bereiden.

Daartoe wekken Wij — ofschoon gij Onze aansporing niet behoeft — U met den meesten aandrang op. Want het betreft hier een zaak, die voor het heil der Kerk van het allerhoogste belang is. Aangezien intusschen Onze Voorgangers Leo XIII en Pius X ten dezen aanzien verschillende voorschriften gaven, behoeven Wij hieraan niets meer toe te voegen Wij dringen alleen er op aan, dat de geestelijken door uw gestadige zorg die bepalingen van deze allerwijste Opperpriesters, inzonderheid de „Vermaning tot de Geestelijkheid" van Paus Pius, nimmer vergeten maar ze met allen ijver naleven

Eene aangelegenheid is er echter, die niet stilzwijgend mag worden voorbijgegaan: alle priesters, wie zij ook zijn, willen Wij als Onze zeer geliefde zonen vermanen, hoe allernoodzakelijkst het is, èn voor hun eigen zieleheil, èn voor de vruchtbaarheid van hun bediening, dat zij zich nauw verbonden gevoelen met hun Bisschop, en hem in alles gehoorzamen. Voorwaar, Wij betreurden het reeds hierboven, niet alle bedienaren van den godsdienst zijn vrij van dien hoogmoedigen en aanmatigenden geest, welke van dezen tijd is; en niet zelden gebeurt het, dat de Herders der Kerk tot hun droefheid tegenwerking moeten ondervinden van een zijde, waarvan zij steun en medewerking hadden verwacht.

Laten zij echter, die zoo jammerlijk hun plicht verzaakten, toch wel en dikwijls overwegen, dat hun gezag van God is, „die de H. Geest aanstelde als Bisschoppen om de Kerk Gods te besturen" en dat zoo het waar is, gelijk wij zagen, dat aan God weerstaan die het wettig gestelde gezag trotseeren, des te meer degenen zondigen die aan de Bisschoppen, door God op bijzondere wijze met Zijn gezag bekleed, weigeren te gehoorzamen.

„Daar de liefde — aldus de H. Ignatius Martelaar — Mij niet toelaat tegen over u te zwijgen, heb ik U vermaand, dat Gij eensgezind zoudt zijn in de onderwerping aan het Woord Gods.

Want Jesus Christus, ons onafscheidelijk leven, is het Woord des Vaders, evenals de Bisschoppen tot op aarde aangesteld, in overeenstemming zijn met het woord des Vaders. Daarom past het U in overeenstemming te zijn met Uwen Bisschop" Zooals echter Ignatius sprak, zoo hebben zich ook alle Vaders en Kerkleeraren uitgelaten.

Daartoe is de bediening der Herders zwaarder dan ooit geworden door de moeielijke tijdsomstandigheden; en ernstig bezorgd zijn zij voor het heil der hun toevertrouwde kudden: „Zij immers waken, moetende rekenschap geven van uwe zielen." Moeten zij dan niet wreed heeten, die door hun gehoorzaamheid te weigeren die moeielijke taak verzwaren, die bezorgdheid doen toenemen? „Dit zal u niet van voordeel zijn" zou tot dezulken de Apostel zeggen; en wel hierom, omdat de „Kerk is het geloovige volk vereenigd met zijn priester, en een kudde welke haren Herder aanhangt"; waaruit volgt, dat hij niet met de Kerk is, die niet met zijn Bisschop is.

* * *

En nu, Eerbiedwaardige broeders, aan het slot van dezen brief gaat Onze gedachte terug tot hetgeen Wij in den aanvang schreven; en Wij herhalen Onzen vurigen wensch, dat deze noodlottige oorlog, zoowel in het belang der burgerlijke samenleving als in dat van de Kerk, een einde moge nemen. In het belang van de burgerlijke samenleving, opdat na het herstel van den vrede weer gearbeid worde aan den waren vooruitgang op maatschappelijk gebied; in het belang van de Kerk van Jezus Christus, opdat zij, door geen hinderpalen bemoeielijkt, voortga in alle streken der wereld den menschen hulp en zaligheid te brengen.

De Kerk is voorwaar sinds langen tijd verstoken van de volledige vrijheid waaraan Zij behoefte heeft; sedert n.l. Haar Opperhoofd, de Paus van Rome, de bestuursmacht missen moet, welke, door het bestel der Goddelijke Voorzienigheid, in den loop der eeuwen was ontstaan juist om de vrijheid der Kerk te beschermen

Door de opheffing van die bestuursmacht is, wat noodzakelijk moest gebeuren, een niet geringe ontroering gekomen in de Katholieke wereld: immers allen, die zich kinderen noemen van den Roomschen Opperpriester, hetzij zij veraf wonen of dichtbij, eischen met het volste recht, — daar is geen twijfel over mogelijk, — dat hun aller gemeenschappelijke Vader in de uitoefening van zijn Apostolisch ambt werkelijk vrij zij van alle menschelijk gezag en als zoodanig optrede.

Terwijl Wij dus van harte hopen, dat de vrede spoedig tusschen de volkeren worde hersteld, wenschen Wij ook, dat het Hoofd der Kerk moge ophouden te verkeeren in die onnatuurlijke positie, welke ook voor de rust der volkeren in meerder opzicht ten hoogste schadelijk moet geacht worden. De eischen, welke op dit punt Onze Voorgangers herhaaldelijk gesteld hebben, niet uit menschelijke beweegredenen maar geleid door hun heiligen plicht, om n.l. de rechten en de waardigheid van den Apostolischen Stoel te verdedigen, die eischen hernieuwen Wij hier om dezelfde motieven.

Er blijft ons, Eerbiedwaardige broeders, slechts over, dat Wij, omdat de wil der vorsten en van hen allen, die een einde stellen kunnen aan de wreedheden en den wantoestand, waarover Wij spraken, in de hand Gods is, tot God smeekend onze stem verheffen, en uit naam van gansch 't menschelijk geslacht smeeken: „Geef, Heer, den vrede in onze dagen." Hij, Die van zich zelf getuigt: „Ik ben de Heer.... Die den vrede maak." Hij moge spoedig de door den storm opgezweepte golven, waaraan de burgerlijke maatschappij en ook de Kerk ten prooi zijn, tot bedaren brengen, door onze gebeden goedgunstig gestemd.

Moge ons de voorbede van de Allerheiligste Maagd ter zijde komen, van Haar die het leven schonk aan den Vorst des Vredes; en moge Zij de nederigheid van Onzen persoon, de Kerk, en alle zielen, door 't Goddelijk bloed van Haren Zoon verlost, in Hare moederlijke bescherming nemen.

Als een onderpand van de geestelijke goederen en als een bewijs van Onze welwillendheid, schenken Wij u, Eerbiedwaardige broeders, uw clerus en alle geloovigen van harte den Apostolischen zegen.

Gegeven te Rome bij St. Pieter, op den feestdag van Allerheiligen, 1 November 1914, in het eerste jaar van Ons Pontificaat.

PAUS BENEDICTUS XV.

DE OORLOG.

Sinds 15 October 1914, dat is reeds 3 volle maanden, wordt Vlaanderenland als overstroomd door Duitsche troepen en liggen zijn steden bezet, zijn dorpen verwoest, zijn velden plat getreden. Sinds dienzelfden 15 October ook biedt het overschot van het Belgische leger, gesteund door Fransche en Engelsche bondgenooten, weerstand aan het verder opdringen der Duitsche troepen. Toch heeft dat onafgebroken standhouden der Belgen niet kunnen verhinderen, dat ook Yperen, met zijn wonderschoone lakenhallen en eeuwenoude wijken uit de verte werd beschoten en verwoest, dat Dixmuiden in vlammen opging en Ostende en Zeebrugge door eigen bondgenooten werd beschadigd.

Zwaar voelt 't Belgenland den druk van den zwaren krijg. De steden, die nog staan bleven tijdens de oorlogsverwoesting, liggen gekromd onder Duitsch bestuur, de vrijheid der burgers wordt betaald met hooge oorlogsbelasting, welke voor de meest gegoeden de ruïne volledig maakt, en hen nog volstrekt niet verzekert van de gewone rechten van vrije burgers. Zoo werd de Primaat van België, Zijne Eminentie Kardinaal MERCIER, Dinsdag 5 Januari gearresteerd, omdat Zijne Eminentie zich bemoeid had met politieke zaken. Vroeger was de Duitsche Regeering den Kardinaal daar zeer dankbaar voor, omdat juist 't optreden van den Kardinaal zeer veel heeft meegewerkt om rust en orde in het veroverde land te herstellen en zijn groote invloed krachtig inwerkte op het terugkeeren der uitgeweken burgers. Natuurlijk zal Zijne Eminentie niet altijd hebben kunnen handelen geheel en al overeenkomstig het verlangen der Duitschers. Misschien is de Kardinaal zelfs meer opgekomen voor de rechten der Belgen dan den Duitschers lief was en heeft dit aanleiding gegeven tot ontevredenheid en tot arrestatie van den Prins der Kerk.

Onmiddellijk heeft Z. H. de Paus geprotesteerd bij Keizer Wilhelm en Frans Jozef. De onschendbaarheid van een Kardinaal, een oud recht der H. Roomsche Kerk, gewaarborgd ook door de wet van 70, was door deze arrestatie geschonden. De verontwaardiging in de Katholieke wereld over deze schanddaad was algemeen. Zijne Eminentie werd binnen 24 uren weer in vrijheid gesteld. Maar dergelijk optreden van de Duitschers in een Katholiek land, wekt opnieuw den haat op en de algemeene verachting jegens den geweldenaar, die misbruik maakt van zijn overmacht.

De positie der legers blijft ongeveer hetzelfde

Wel schijnt het Fransche leger meer en meer veld te winnen in den Elzas en hebben de Russen een groote overwinning behaald op de Turken in den Caucasus.

Duitschland heeft Oostenrijk een belangrijke versterking gezonden om Servie aan te vallen en te overmeesteren.

Met een troepenmacht van 300.000 man trekt men gezamenlijk tegen den vijand op.

ONZE BEGROOTING IN DE Tweede Kamer.

Voorloopig Verslag.

Bij het afdeelingsonderzoek werd in de eerste plaats de vraag gesteld of de gevolgen van den oorlog zich

L'Apologetique de la Guerre.

Helden en Christenen.

Een dezer dagen schreef mij een ordesgeestelijke, die te velde staat en van slagveld tot slagveld gaat tusschen dooden en stervenden:

Veel grootsche en verheven dingen heeft deze oorlog mij reeds getoond, maar het meest indrukwekkende vind ik altijd, als ik onze brave soldaten op den harden grond voor den vijand of in het ziekbed van een hospitaal zie sterven. Zij sterven zoo mooi, onze goede brave soldaten!

Een Fransch officier schreef kort geleden in eene beschrijving van het slagveld, dat hij bij een boom zes Duitsche soldaten dood bij elkaar vond liggen. Een van hen had nog een bidprentje in de hand, met den tekst: „Maar zij smeekten Hem en spraken: Heer blijf bij ons want het gaat avond worden." En daaronder stond met stervende hand geschreven: De Heer zegt: Ik ben met u alle dagen tot aan het einde der tijden."

Een eind verder vond de Fransche officier acht andere Duitsche doode soldaten. Hij vertelt vol verwondering: Tusschen hen lag een gebedenboekje en nog was de bladzijde met de gebeden voor de stervenden opgeslagen Ieder Duitsch soldaat heeft zulk een boekje bij zich.

Bisschoppen, geestelijken en leeken doen hun uiterste best om den soldaten te velde goede boeken en gebedenboeken te zenden. De kardinaal-aartsbisschop van Keulen, von Hartmann, heeft een oproep tot zijn diocesanen gericht.

En een andere bisschop, mgr. dr. Paul Wilhelm von Keppler, de schrijver van „Mehr Freude", heeft voor onze soldaten en voor hen, die zij in het vaderland hebben achtergelaten, een nieuw boekje voor oorlogstijden geschreven, vol troost en wijsheid onder den titel „Leidensschule."

Joffre, de aanvoerder van het Fransche leger, heeft over den Duitschen soldaat het vereerende getuigenis afgelegd, dat deze de grootste militaire deugden, de doodsverachting, bezit.

Een Duitsche prins schreef op het laatste blad van zijn dagboek: Indien ik sterf, begraaf mij niet in den vorstelijken grafkelder, maar leg mij bij mijne brave kameraden en groet den keizer voor mij."

De kameraad van een gesneuvelde, het was een eenige zoon, schrijft over den dood van een vriend aan diens bejaarde ouders:

„Wij lagen reeds sinds drie weken in de loopgraven. Gisteren mochten wij er eindelijk uit komen. Wij namen alle schansen om de beurt onder vreeselijk vuur. Op eens, wij waren juist weder in een der vijandelijke loopgraven gesprongen, werd uw zoon in de borst gewond. Ik heb hem in mijn armen genomen. Toen in eens sloeg hij de oogen op: „Broeder, zeg mij toch of wij over winnen?" „Ja, wees kalm, zij vluchten." Hij sloeg de armen om mij heen, alsof hij mij doodrukken wilde. Hij heeft geglimlacht: „Gelukkig, niet voor niets!"

Een weduwe heeft haar eenigst kind een luitenant van 24 jaar, aan het vaderland gegeven.

Haar jongen, haar geluk, haar alles! Hij was zwaar gewond en stierf. In een laatsten brief nam de trouwe zoon nog afscheid van zijn moeder, in aangrijpende en van een sterk geloof getuigende woorden:

„Mijn lief moedertje! Vandaag zult gij, lieve moeder, na langen tijd weder iets van Uw eenigsten zoon hooren. De laatste weken hebben mij veel leed en smart gebracht. Ik hoop, dat dit briefje U in goede gezondheid bereiken zal. Ik mag U thans ook niet verheelen, dat ik zwaar gewond in het lazaret lig De Heer heeft mij uitverkoren, want Hij laat mij erge pijnen lijden en leed en smart getuigen toch van Gods liefde voor ons.

Mijn lief moedertje! Vandaag nog moet ik sterven, want ik kan de pijnen van mijn wonden niet langer meer verdragen. Mijn lief moedertje, het zou mij verdriet doen, als gij mijnentwegen ook maar een enkele traan zoudt storten. Toon, dat ge een flinke, sterke moeder zijt. Vergelijk Uw lijden met dat van de lieve moeder Gods, ga naar den kruisweg tot aan de 12de statie en spreek dan met de moeder Gods: „Zie; of er een smart is gelijk aan mijn smart!" Ik sterf gaarne, want ik sterf ter eere van het vaderland. Slechts om Uwentwegen valt mij het sterven zwaar, doch het geeft mij troost, dat de lieve God, die mij U geschonken heeft, U ook Uw verdriet zal helpen dragen. Het is zeker ook een vreeselijk zwaar offer voor U, maar toon U sterk. Nog eenmaal zeg ik U, mijn lief moedertje, duizend maal dank voor alles wat ge voor mij gedaan hebt. De lieve God moge het U loonen. Bidt veel voor mij, opdat de lieve God mij spoedig in zijn hemel opneme. Ik hoop, dat ge mij spoedig volgen zult, dan zijn wij voor eeuwig vereenigd. Ik verlang naar den hemel. Nog eenmaal mijn lief moedertje, wees getroost! Ik omarm U in den geest. Ontvang voor de laatste maal een kus van Uwen, tot in den dood U trouw, liefhebbenden zoon.

D."

P. S. Ik kon den brief niet meer zelf schrijven, daarom heb ik hem zuster M. gedicteerd. Zij zal zorgen, dat hij na mijn dood in Uwe handen komt. En nu adieu, tot hierweder- ziens, hiernamaals!"

Een brief van de Gailhard-Bancel.

De bekende Katholieke afgevaardigde de Gailhard Bancel, bevond zich onlangs te Parijs, waarheen hij vertrokken was om een zijner zonen te ontmoeten, die als marine-officier met auto-kanonnen naar het front vertrok. Bij zijn terugkeer, zond hij aan de „Courrier de Tournon" een schrijven omtrent den militairen en godsdienstigen toestand van de hoofdstad. Hij zegt daarin:

„Het godsdienstig leven is in de hoofdstad zeer vurig geworden. Alle

ook op Curaçao en de andere eilanden hebben doen gevoelen en of wordt zorg gedragen voor den aanvoer van voldoende levensmiddelen voor de bevolking.

Gevraagd werd te mogen vernemen, hoe ten slotte ten aanzien van het schip *Prinses Juliana* is beslist. Heeft de kolonie Suriname het schip kunnen gebruiken en is het dus aan die kolonie overgedaan? Is nog een verbouwing van het schip noodig gebleken en welke is de prijs, die de kolonie Suriname heeft betaald?

Ten vorigen jare heeft de Minister in de vergadering der Kamer op 25 Januari 1914 verklaard, dat hij uit mededeelingen van den heer KRAUS meende te mogen opmaken, dat de zandzuiger, die men voor de kolonie Curaçao had aangeschaft, niet ongeschikt was voor het doel, maar dat men op het eiland niet gewend was met zulk een werktuig om te gaan. Wanneer de verzameling steenen, die zich om den havenmond scheen te hebben opgehoopt, door een ander toestel zou zijn weggenomen, zou de zandzuiger behoorlijk kunnen werken.

In de toelichting tot de suppletoire begrooting, die de Gouverneur bij den Kolonialen Raad heeft ingediend om een art. 41 *bis* in de begrooting in te voegen en daarbij een post op de begrooting te brengen van f 41 500 voor de verbetering van de St. Anna-baai, schrijft de Gouverneur: „de zandzuiger, waarmede men verreweg het grootste gedeelte van de specie, die moest worden weggebaggerd, meende te kunnen verwijderen, bleek tot dat doel niet de geschikte machine te zijn", weshalve, zooals de Gouverneur verder zegt, voor Gouvernementsrekening een andere baggermachine in Amerika is besteld. Dus blijkt 's Ministers mededeeling niet juist te zijn geweest: de zandzuiger was niet geschikt voor het doel, dat men er mede beoogde. Men vroeg aangaande dit punt nadere inlichtingen.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 3den December 1914.

VAN DEVENTER.
BOGAARDT.
SCHEURER.
FOCK.
K. TER LAAN.

Zeebrugge gebombardeerd.

Sluis, 23 Nov. (Van een redacteur van De Tijd).

Een ontzettende kanonnade, zoo zwaar als niemand zich herinneren kon sedert het uitbreken der vijandelijkheden te hebben gehoord, deed hier hedenmiddag de ruiten trillen en de deuren met angstwekkende geluiden klapperen. Buiten hoorde men met krakend geweld losbarsting op losbarsting, waarvan de rollende donder seconden lang voortduurde.

Wij spoedden ons aanstonds den weg op naar St. Anna ter Muiden waar we hoopten den stompen toren te mogen beklimmen, ten einde van daar af den omtrek te kunnen verkennen. Onderwijl bleven de monden der kanonnen hun schrikkelijken zang voortzetten.

Hoewel het beklimmen van den toren, welke tot militairen observatiepost dient, aan burgers verboden is, werd ons met groote welwillendheid toegestaan, naar boven te klimmen. Het spreekt van zelf, dat het aanhoudend zware kanongebulder ook de militaire autoriteiten van Sluis naar het platvorm van den toren had gelokt. Aller blikken richtten zich naar den watertoren op ongeveer een kwartier afstand staande van Knocke in de richting Zeebrugge, welks toren men nog juist in den hangenden nevel kon onderscheiden. Rechts van den toren was het vuur niet van de lucht. Onophoudelijk vlamde het geel op in de vuil-grijze nevelbank, welke in de richting der kust hing. Tusschen drie uur en half vier braken deze ballen vuur op meerdere plaatsen tegelijk door den nevel en eenige seconden lang zag men ze landwaarts voortschieten.

De algemeene opinie was spoedig, dat Engelsche oorlogsschepen, liggende ter hoogte van Knocke, bezig waren Zeebrugge te bombardeeren. Men zal zich herinneren hoe wij in een vorig telegram reeds meldden, dat de Duitschers de bewoners van dit plaatsje bevalen hunne huizen te ontruimen en zich te gaan vestigen in Knocke of Heijst. Als doel dezer maatregelen werd algemeen aangenomen, dat men te Zeebrugge een onbespied station voor onderzeebooten zou kunnen vormen. Zijn deze onderstellingen inderdaad juist geweest, dan laat zich een bombardement van Zeebrugge door de Engelschen al zeer gemakkelijk verklaren.

Omstreeks half vier kregen we de beschikking over een goeden kijker, waarmede in de richting Zeebrugge werd gestaard. Duidelijk was een rosse vlammengloed waarneembaar, welke kort daarop ook met het bloote oog was te onderscheiden. Personen, met de ligging der plaatsen in de kuststreek uitstekend op de hoogte, verklaarden, dat het geen twijfel leed of Zeebrugge was in brand geschoten.

Plots schoot een ontzettende vuurzuil omhoog: een gashouder was ontploft. Tegen den rooden achtergrond der kronkelende vlammen silhouetteerde een massief vierkant gebouw, dat een inwoner van Zeebrugge herkende als de cokes fabriek Rombach, in welker onmiddellijke nabijheid gas en benzinetanks staan.

Tot vier uur duurde het vuren met onverminderde hevigheid voort en bleven de vlammen en vuurstralen door den nevel boren.

Onze militaire autoriteiten, die te voren aan den rollenden donder het scheepsgeschut hadden herkend, meenden nu, naar het geluid te oordeelen, dat aan de kust met artillerievuur werd geantwoord. Tot half vijf bleef het geschut donderen, daarna verzwakte het geleidelijk om spoedig geheel te zwijgen.

Men kan zich gemakkelijk voorstellen welk een agitatie het gebulder der kanonnen onder de Belgische bewoners van Sluis veroorzaakte. In groepjes togen zij dan ook naar St. Anna, waar honderden den ganschen middag luisterden en tuurden zonder iets te zien. Slechts de eenzame figuur van een Duitschen schildwacht viel op den langen, leegen weg, die naar Brugge leidt, te ontdekken.

De bestorming van Vailly.

In de „Lokal Anzeiger" geeft dr. Ludwig Munzinger, kapitein bij de landweer, een beschrijving van de bestorming van Vailly.

Zes weken spraken en schreven wij in onze loopgraven over Vailly, dat beneden in het Aisne-dal op een kleinen kilometer afstands van ons lag, voor onze blikken verborgen door den heuvelrug, waarop de kranige vaklui van de Engelsche kerntroepen zich sedert half September als in een vesting hadden verschanst. Half October waren zij dan op een nacht afgetrokken, vermoedelijk naar West Vlaanderen. Franschen hadden hun plaats ingenomen. Dit merkten wij spoedig aan de koperen kogels, die in onze loopgraven vielen en aan het opgewonden schieten, dat een tegenstelling vormde met het kalme, goed gerichte vuur der Engelschen.

Spoedig daarop heette het, dat wij nu een poging zouden doen om Vailly te veroveren. Allerlei toebereidselen werden getroffen. Toen kwam ook werkelijk het bevel om met zigzag-loopende loopgraven de stelling van den vijand te naderen en dan stormstellingen aan te leggen, dat wil zeggen, loopgraven zoo dicht mogelijk bij die van den vijand. Dag en nacht werd gegraven.

Met groote oogen zagen de Franschen dit mollenwerk aan. Maar zij schenen niet te kunnen gelooven, dat wij het zouden wagen hen in hun stellingen aan te vallen. Zij hinderden ons tenminste niet ernstig en voerden zelfs geen sterkere artillerie aan.

Zoo kwam de 29e October; en toen moesten zij toch inzien, dat het op hen gemunt was. Want uit alle kalibers begon het ijzer op hen te hagelen. Deze granatenregen duurde met korte onderbrekingen den geheelen nacht door tot den 30sten October.

Onze manschappen, die met innig welbehagen door alle kijk- en schietgaten en van achter de boomen had den toegezien, welke verwoestingen onze zware artillerie bij den vijand aanrichtte, waren in de beste stemming. Toen ik dan bij het aanbreken van den morgen mijn compagnie de stormstelling liet betrekken, gingen de mannen opgewekt en vastberaden voorwaarts.

Het werd lichter en lichter. Steeds heviger bulderde het artillerievuur tot het om acht uur plotseling ophield om onmiddellijk vervangen te worden door een knetterend infanterie-vuur uit de vijandelijke verschansingen. Want om acht uur was een lange, grauwe linie bliksemsnel uit onze stormstelling te voorschijn gekomen en had zich volgens het bevel eerst zonder eenig geluid en zonder een schot te lossen op den vijand gestort, die ondanks het ontzettende artillerievuur taai en dapper stand hield.

Zooals dit bij een zeer varriëerend terrein steeds gebeurt, kwamen bij de eerste bestorming de verschillende compagnieën, ja zelfs de verschillende afdeelingen zeer ongelijk vooruit. Wat om acht uur nog één regiment was, door één commandant aangevoerd, was eenige minuten later opgelost in vele troepen, die hun bijzondere taak gevonden had den. Wat de een te vertellen weet van hetgeen hij gezien en beleefd heeft, is slechts een smalle strook van het geheele tooneel, waaruit hij zich zelf gedurende 't gevecht slechts vaag een voorstelling kan maken met behulp van de richting, de sterkte en de plaats van het vuur, dat hij krijgt en hoort. Als, zooals hier, de aanval plaats heeft in den vorm van een halven cirkel, ontstaat veel flank- en kruisvuur en zelfs vuur in den rug, waarvan men zelden met zekerheid kan zeggen of het van de eigen troepen of van den vijand is, vooral wanneer het terrein golft of zelfs boschachtig is.

Spoedig leverde ik dus met mijn compagnie mijn eigen gevecht. De tweede en de derde afdeeling in de eerste linie, de eerste afdeeling daar achter. In deze opstelling kwamen wij tot een boschje, dat onze stormstelling aan het gezicht van den vijand onttrok, te voorschijn. Na vijftig meter looppas konden wij niet verder door een vijandelijke draadversperring, die de genie ondanks haar opofferend moed in den loop van den nacht niet had kunnen opruimen. Uit het gevecht van de compagnie ontstond nu spoedig een gevecht van de afdeelingen, ja zelfs van de groepen.

In dit vervloekte geboomte en met die beroerde draadversperring is een algemeene aanvoering niet meer mogelijk. In het helsch lawaai kan men zich slechts in de naaste omgeving verstaanbaar maken. Verder zeggen is het eenige maar onzekere nood hulpmiddel. Maar ieder kruipt, springt, wringt zich vooruit. Onbarmhartig fluiten de doodelijke kogels, rondom begint het gejammer van de gewonden, die nog voortdurend aan het vuur zijn blootgesteld. Steeds meer liggen er stille mannen om ons heen, die niet meer jammeren kunnen. Ook de artillerie mengt zich weer in den strijd. Vlak in de nabijheid barsten onze eigen granaten, tot het algemeen gegil: „Artillerie-vuur meer naar voren!" ons tenminste van dit gevaar bevrijdt. Ik merk, dat wij rechts iets vooruit komen. Iedere poging echter om links vooruit te rukken, mislukt geheel. Daarbij is nog het ellendigste gevoel, dat men niet weet, vanwaar het vuur komt. Eindelijk zie ik uit een houtstapel links ter zijde voor mij een dunnen straal rook komen. Daar zitten de kerels dus. Ik brul, dat men den houtstapel onder vuur moet nemen. Visier is overbodig, daar wij slechts dertig meter er van af liggen. Nog steeds is er geen mogelijkheid om vooruit te komen. Een machinegeweer wordt aangedragen. De dragers zijn, merkwaardig genoeg, niet getroffen in al dezen hagel. Naar den houtstapel, brul ik. Voor zij echter richten kunnen, zijn beide dragers gevallen. Tusschen ons en den vijand in ligt het geweer. Nu kunnen nog slechts handgranaten hulp brengen. Op mijn bevel komt een lange pionier aangekropen, hij kruipt nog een stukje naar voren, naar het doel, dat ik hem aanwijs, springt dan op en werpt met een grooten zwaai de lading naar den vijand. We drukken ons allen dicht tegen den grond, den neus in de aarde. Twee, drie seconden van doodelijke spanning, dan een geweldig gekraak, een dichte, huishooge zwarte wolk. Als deze weggetrokken is, zien we de rood-broeken vluchten in het dichte kreupelhout voor ons en bijna met een sprong zijn wij in de loopgraaf van den vijand. Niet een enkele van deze Franschen ontkwam ons. Zij vielen allen in de verbindingsgraven.

Doch nu breekt plotseling een even vernietigend vuur van links los, uit de hoofdstelling van den vijand. Zoo goed het gaat, nemen wij dekking in de vijandelijke voorpositie. Doch zelfs hier lijden wij verlies. Intusschen komen versterkingen. Overal zitten de troepen door elkaar van alle compagnieën. Eindelijk vermindert het vuren en nu gaat het in stormpas voorwaarts op de vijandelijke hoofdverschansingen aan. Onder het loopen zie ik links van mij een dichte linie van schutters bijna op de vijandelijke hoofdverschansing liggen. „Voorwaarts, mannen, voorwaarts!" roep ik. Maar zij volgen niet meer. Zij hebben hun plicht reeds gedaan. Zij zijn dood.

Juist zagen wij nog de laatste roode broeken in de begroeide kloof die naar Vailly gaat, verdwijnen. Links kon men aan het geweervuur hooren, dat wij overwonnen hadden. Rechts echter schenen de Franschen nog tegenstand te bieden. Daar namen wij echter na korten tijd ook stelling in de hoofdpositie van den vijand. Wij kwamen tot den uitersten rand van den heuvel en zagen nu voor ons Vailly in rook en puinen. Tusschen de huizen vluchtten de Franschen en kwamen bijeen achter een wit huis in de nabijheid van de brug over de Aisne, blijkbaar om dan in kleine troepen verder te vluchten. Daarop liet ik nog ons vervolgingsvuur richten, dat dun en armzalig klonk, naast het gedonder der kanonnen, die de brug en den weg onder een vernietigend vuur hielden. Langs de hellingen, over velden en tuinen, kwamen wij in het ongelukkige stadje. De Franschen hadden allen tegenstand opgegeven. Onze musketiers joegen hen op, uit alle kelders en schuilhoeken en binnen een uur slingerde zich een lange, blauw-roode colonne van gevangenen over den weg in de richting van Duitschland. Honderden dooden lieten zij op den heuvel achter. Slechts weinigen ontkwamen.

Wij verzamelden ons nu. Toen ik bij mijn regiment kwam, had ik nog een hoopje van tachtig man bijeen. 's Avonds kwamen er nog een paar troepjes bij, maar hoe ik ook met mijn sergeant-majoor rekende en telde, het werden er niet meer dan ongeveer honderd. Meer dan honderd anderen, waaronder 57 dooden, liet mijn compagnie op de bloedige heuvels achter. Ik huiverde, niet alleen van den kouden avondnevel in het Aisnedal.

Een overtocht over de Yser bij Keijen.

Uit een brief van het Westelijk oorlogstooneel.

De duisternis viel in en spoedig was het door de bedekte lucht zoo donker, dat men geen drie pas voor zich uit kon zien. Tegen negen uur kwam een wielrijder opgewonden en geheel buiten adem bij ons aan. „Waar is de majoor?" „In de pastorie; wat is er aan de hand?"

„Het bataljon moet als versterking vooruit, met twee compagnieën zijn wij de rivier overgestoken, maar de vijand heeft plotseling met een sterke overmacht een geweldigen aanval ondernomen en twee machinegeweren buitgemaakt. Nu kunnen wij zonder versterking niet stand houden."

Weg was hij. En wij maakten ons gereed. Een kwartier later waren wij op marsch en tastten wij zoo stil mogelijk door het duister. Reeds tien minuten later floten ons de kogels om de ooren, sloegen tegen de hooge populieren, die langs den modderigen weg stonden en kwamen soms ook in de colonnes terecht, hetgeen men merken kon uit een zachten uitroep van pijn of een onderdrukt gesteun der gewonden.

Ten slotte werd het gefluit en gesuis zoo sterk, dat wij den berm van den weg moesten houden. Deze was daar ontzettend drassig en modderig. Ons bataljon - bestond uitsluitend uit Berlijners en wat men aan onderdrukt gemopper hoorde klonk er ook na. Geen huurkoetsier kon het beter.

Eindelijk waren wij er. Een stuk geschoten hoeve langs den weg stak met haar naakte uitgebrande muren spookachtig af tegen de nachtlucht en dicht achter het gebouw stroomde de Yser, een twintig meter breede gekanaliseerde rivier, met steile gemetselde kanten. De brug hadden de Belgen natuurlijk opgeblazen en wat onze sapeurs er voor in de plaats gelegd hadden was een aak, dwars over de rivier met loopplanken naar beide oevers. Deze geïmproviseerde weg was tengevolge van het vochtige weer en de vele emerige schoenen, die er al over geloopen hadden, zoo glibberig geworden, dat men op handen en voeten moest kruipen om niet in het water te vallen.

Aan de overzijde ontving ons een post, die onophoudelijk fluisterde: „Naar links verlengen en kruipen, niet rechtop loopen!" De aanmaning was overbodig, want over de dijk floten de kogels en mengden hun onheilspellend lied in het geknal van onze geweren, waarvan wij het vuur aan den mond dicht boven den rand van de dijk zagen blikse-

---

dagen zijn de kerken, 's morgens en 's avonds, gevuld met geloovigen, die God komen smeeken voor de overwinning onzer wapenen en Notre-Dame-des-Victoires en de basiliek van Montmartre zijn meer bezocht dan ooit.

Ik heb niet vergeten, dat men mij vroeger den „afgevaardigde-pelgrim" heeft gedoopt en die titel heeft mij trouwens nooit mishaagd. Ik heb nog eens in overeenstemming met dien naam willen handelen en ik ben naar Notre-Dame-des-Victoires en naar de basiliek van het H. Hart gegaan om God de overwinning te vragen voor ons leger en onze dappere landgenooten, hunne voorvaderen zoozeer waardig, en voor hunne gezinnen, die hen met zooveel liefde en zooveel angst volgen op het uitgestrekte slagveld van de Vogezen tot aan de Noordzee."

De Priester op het slagveld.

Een der Fransche priesters, abbé Grillet, die zich aan het front bevindt, schreef aan zijn bisschop den volgenden brief:

Op het oogenblik ben ik nog met zielzorg belast. In plaats van een halve sectie aan te voeren, waartoe mijn rang van sergeant mij bestemd had, ben ik door mijn kolonel aangewezen om bij de brancardiers ingedeeld te worden, zoodat ik de hulpmiddelen der H. Kerk aan gewonden en zieken kan verleenen. Onder het militaire uniform blijf ik dus werkelijk priester, en ik dank er den goeden God voor ter wille van mij zelf en van het geheele bataljon. Ik hoor biecht en dien de H. H. Sacramenten der Stervenden toe op de wegen en in de bosschen.

Soms wordt men in de uitoefening van zijne heilige bediening door kogels en granaten gestoord, maar dat verontrust mij niet; ik heb slechts één verlangen: om allen te helpen.

En allen ontvangen met blijdschap de hulpmiddelen van den godsdienst. Men ontmoet arme gewonden, die sinds hun eerste H. Communie geen priester gesproken hebben. En toch biechten zij met de grootste godsvrucht, en hun smartkreten worden onderbroken door de blijde verzuchting: „Ach wat ben ik tevreden!"

Vooral op kritieke oogenblikken voelt men de macht van den priester grooter worden, onder de generale absolutie ontdekken zich alle hoofden en buigen alle knieën. Werkelijk monseigneur, ik ben fier op de zending, welke mij is toevertrouwd. En ik smeek God, dat Hij mij spare zoolang ik noodig ben; want er is geen andere priester bij ons bataljon.

Dezer dagen, nu wij niet in de vuurlinie staan, kan ik elken morgen de H. Mis lezen, welk geluk ik tot den 27sten September niet gesmaakt had."

En eenige dagen later heet het: Van den 10den October tot den 8sten November heeft mijn bataljon in den Boven-Elsas gestreden en meer dan een kwart van zijn effectief verloren. Als er gevochten wordt, ben ik volkomen vrij om te gaan, waar ik wil, en ik begeef mij naar die plaatsen, waar de strijd het hevigst is. Na een voorloopig verband op de wonde, houdt ik mij bovenal met de ziel bezig...... Gedurende een verschrikkelijk bombardement op den 8sten November heeft de Voorzienigheid mij de gelegenheid gegeven om te bewijzen, dat een priester zichtbaar door God beschermd wordt, als de vervulling van zijn ambt moeilijk is. Naar aanleiding van dat geval heeft men mij ook voor de militaire medalje voorgedragen. Ik weet echter niet, of dit voorstel door den minister van oorlog aanvaard is.

Het laatste schrijven, van een jongen held van 23 jaren, aan zijne ouders gericht, luidt als volgt:

Heden is het 22 Augustus. Wij zijn op enkele kilometers van de grens en onder de vijandelijke granaten, schrijf ik u mijne laatste gedachte.

Na de grens te hebben overschreden, zijn wij weer op Fransch grondgebied teruggetrokken, na een ongelukkigen aanval in de richting van Delme. Wij zijn thans dus wel in de eerste kuil en morgen zullen wij misschien met den vijand in contact komen.

Ik wilde dus, indien het lot mij niet gunstig was, u zeggen, dat ik altijd een overtuigd Christen ben geweest, dat ik drie dagen geleden het geluk heb gehad een priester te ontmoeten, en dat ik gevoel, dat ik verhoord zal worden, want ik vertrek met een geruste ziel en zonder slechte gedachten.

Ik betreur niets op de wereld; ik weet, dat ik mijne ouders zal terugvinden, ik ben niet bevreesd te sterven en ik wil tot het einde toe mijn plicht doen als soldaat.

Ik heb geen enkele beschikking te maken, omdat ik slechts mijn arbeid als fortuin bezit.

Ik zeg vader en moeder, die ik het meest op de wereld liefhad, ofschoon ik uiterlijk wat stroef was, vaarwel, ook aan mijn arme grootmoeder, aan wie ik geschreven heb en die misschien mijn brief niet ontvangen zal en die mij heeft opgevoed, zooals ik tevreden ben opgevoed te zijn.

Ik sterf gerust, want ik ben er zeker van, dat gij dapper zult zijn in de smart en dat wij elkander hierboven zullen terugvinden.

Uw zoon, die u voor altijd vaarwel zegt.

BARROIS.

men. Op de knieën kropen wij naar links, als Indianen, over den glibberigen grond en keken in den nacht om te zien, wat hier eigenlijk gaande was. Wij konden echter slechts eenige schreden voor ons zien. Hoe verder wij naar links kwamen, des te meer gewonden troffen wij aan, die steunend om water vroegen en vol angst om hospitaal-soldaten riepen. Wij konden de arme kerels niet helpen, omdat wij zelf niets te eten en te drinken bij ons hadden.

Wij kropen verder. Eindelijk hadden wij den linkervleugel bereikt en wierpen wij ons plat op de dijk, de een naast den ander. Van rechts af ging het parool van man tot man: „Goed oppassen, de vijand verlengt voortdurend zijn rechtervleugel en ligt hier en daar slechts vijf pas van ons af aan den anderen kant van de dijk."

Scherper trachtten onze oogen het duister te doordringen. Vlak voor ons gingen zwarte schaduwen voorbij en van achter de glooiing bliksemde het: „Levendig vuren, mannen, en altijd maar op de donkere gestalten, die daar voor ons rondkruipen."

Plotseling vlamde een lichtkogel op en zette den geheelen omtrek in een verblindend groen licht; het wemelde daar van vijanden. Sneller knetterden de schoten uit de geweren en nu en dan bewees een schreeuw, dat niet alles er naast was. Doch ook wij hadden zware verliezen. „Flankvuur van links!" klonk het plotseling en inderdaad, van links af hoorden wij achter ons gesis: „Wij moeten zoo spoedig mogelijk versterking hebben aan den linkervleugel!" zoo vloog het weer langs de linie. En eenige minuten later kropen een paar troepen voorbij, die men ons gezonden had.

De vijand echter haalde voortdurend meer naar rechts uit, kwam steeds nader en maakte zich gereed om onze stelling te bestormen. Een lange schaduw sprong als uit den grond opgeschoten, midden op de dijk en riep in het Duitsch: „Geef u over!" „Geef jij je over!" was het antwoord. Twee schoten knalden en de schaduw viel in elkaar. En nu kwam het. Kleine troepen van vijanden doken in het donker onmiddellijk voor ons op en trachtten den wal te bestormen. Doch als tijgers tot den sprong gereed zaten onze manschappen achter de dijk, sprongen naar voren als zich een zwarte schaduw vertoonde en sloegen 'er met de kolf op los. Het bliksemde en knalde van rechts en links, het ging op en neer, men hoorde geschreeuw, gevloek, gehijg en gesteun door elkaar, het was een heete en wilde worsteling om iederen pas, om iederen duim gronds en niemand wilde wijken.

Van links werden wij zeer in het nauw gedreven en de vleugel moest terug getrokken worden, zoodat hij tegen de rivier kwam. Van rechts werden er patronenpakjes in onze gelederen geworpen, open gescheurd, verdeeld en verschoten. Het ging alles in razende, koortsachtige haast. Wij moesten in ieder geval stand houden, dat wisten wij, want als wij teruggedrongen werden, waren wij reddeloos verloren. Met vast opeen geklemde tanden en brandende oogen lagen wij gereed om op het juiste oogenblik er uit te springen en den vijand te bestormen.

Toen werd er plotseling met een hooge stem en duidelijk over het water geroepen: „Hier komt een bataljon om jullie linkerflank te dekken!" Reeds bliksemde het links achter ons, reeds werden de vijandelijke gelederen, die ons omsingelden, teruggeworpen. Dat was de hulp op het juiste oogenblik. De donkere gestalten voor ons drongen naar rechts, vormden een zwarten hoop, gingen verward heen en weer. „Vuren, mannen, wat je kunt, de vijand wijkt!" en uit honderden geweren sprongen blauwe vlammetjes en knalden doodaanbrengende schoten, tot de schaduwen in het donker van den nacht verdwenen waren. Een schel gefluit: „Ophouden." Een paar maal nog knalde het over het slagveld en toen was alles stil De vijand was teruggeslagen. De helmen werden van het hoofd genomen en de nachtwind verkoelde de heete hoofden. En nu kwam dadelijk de Berlijner weer aan het woord. „Justav, Mensch, ick dachte, jetz liegste in de Yser."

Toen had ieder van die brave kerels wat te vertellen, ieder had wat gedacht, gezegd, geloofd en gemeend. Men hoorde een halfluid spreken, men hoorde ook, hoe zij vriendelijke, opmonterende woorden tot de gewonden spraken. Aan slaap was voor de rest van den nacht niet te denken, want de zenuwen werkten onder hoogen druk en wilden niet tot rust komen. Eindelijk brak een grauwe morgen aan....

Berichten uit de Kolonie.

De „Bologna."

Woensdagmorgen verspreidde zich het treurig bericht, dat de mooie Italiaansche boot *Bologna*, van *La Veloce*, voor het eerst de route nemend van Ponce naar hier, aan de Noordkust van ons eiland bij de „San Pedro-baai" op de rotsen was geloopen. Deze stranding had plaats des nachts ongeveer twee uur.

Het was een zeer donkere, mistige nacht De lage Noordkust van ons eiland, waar geen boom of huis eenig erkenningsteeken geeft, is in den donker heelemaal niet te onderscheiden van de grijsgrauwe zee. Daarbij stond er veel stroom en was de zee hoog.

De Draadlooze van de *Bologna* seinde onmiddellijk om hulp. Gelukkig lag de Hollandsche kruiser *Jacob van Heemskerck* in onze haven, die 's morgens vroeg zee koos met den vertegenwoordiger van het Agentschap *La Veloce*, de Heer C. S. GORSIRA JPEz aan boord.

Zoodra onze kruiser bij het schip was aangekomen, werd allereerst beproefd het van de rots af te trekken, maar de sterke kabels braken tot driemaal toe, 't schip zat te vast.

Toen werd veel van de vracht in zee gegooid om het schip lichter te maken. Pontjes of lichters kunnen moeielijk op deze woeste kust, waar het altijd geweldig brandt en spookt, langs zij komen om de vracht over te nemen.

Dezelfde moeilijkheid bestond ook voor de reddingsbooten der *Heemskerck*. Maar onze Jantjes hebben den ouden roem van Holland hoog gehouden en zich kranig en dapper gedragen.

Alle passagiers werden veilig naar de *Heemskerck* overgebracht, wel niet zonder ongelukken en moeilijkheden. Maar onze Jantjes sprongen pardoes de zee in, als er iemand te water lag en wisten zoo allen te redden.

Van de bagage werd veel aan wal gebracht in een mandje langs een kabel, van het schip naar den wal gespannen. Er zat ook wel eens een menschje in het mandje. De kabel brak en mandje en mannetje vielen in zee. In een oogwenk werd den drenkeling zooveel touwen en boeien toegeworpen, dat 't hem onmogelijk was te verdrinken en hij zich zelf gemakkelijk redden kon.

Donderdagmorgen elf uur kwam de *Heemskerck* met de passagiers, de Officieren en de bemanning der *Bologna* aan boord onze haven binnen, onder buitengewoon groote belangstelling van het publiek, dat aan weerszijden de kade vulde.

De pogingen om het schip nog vlot te krijgen, moesten worden opgegeven. Het is op verschillende plaatsen lek geslagen; de machinekamer staat al onder water.

De auto's hebben dezer dagen goede diensten bewezen. Honderden menschen zijn wezen kijken, ofschoon de plaats der stranding wel 4 à 5 uur van de stad verwijderd ligt. Ook de vracht-auto sleept heel wat bagage stadwaarts.

Wij betuigen onze oprechte deelneming met het verlies der *Bologna* aan de Maatschappij *La Veloce* in den persoon van haar wakkeren vertegenwoordiger, de Heer C. S. GORSIRA JPEz., die geen moeiten heeft ontzien om zoo spoedig doenlijk de noodige hulp te brengen.

Ook Kapitein POGGI betuigen wij onze deelneming met de ramp, welke zijn schip getroffen heeft. Hij toonde zich immer een waakzamen gezagvoerder, die de voorzichtigheid steeds goed in acht nam en door orde en tucht de geheele bemanning dwong haar plicht te doen. De sympathieke man is een vaderlijk vriend voor alle reizigers en geniet hier op Curaçao de algemeene achting door zijn groote vriendelijkheid en voorkomende beleefdheid. Het spijt ons voor hem, dat zulk een ramp hem trof.

Een openlijke hulde aan Commandant, Officieren en bemanning van Hr. Ms. *Jacob van Heemskerck* voor hun moedig gedrag, snelle en onverschrokken hulp, en goede zorgen voor de geredden.

Valsch Alarm.

De Curaçaosche Bladen zijn eenparig in hun afkeuring over het ondoordacht afsteken van zwaar knallend vuurwerk op Zondagavond elf uur. Er ontstond in de stad en rondom de stad een algemeene schrik en ontsteltenis. Algemeen werd gedacht aan het te verwachten sein van opkomen voor de schutters en vrijwilligers.

Men had de grootst mogelijke bekendheid moeten geven aan de feestviering in het Fort, en het vuurwerk, zonder knallen, moeten afsteken op het gebruikelijke uur, dan had een ieder begrepen wat er gebeurde, nu was het een ongepaste verstoring van openbare orde en rust.

Voor de armen.

De twaalf Heeren, door den Gouverneur in commissie benoemd, zijn Maandagmorgen begonnen met de collecte bij de gegoede ingezetenen onzer stad en hadden gisteren middag reeds de niet onbelangrijke som van ± f 5 300 bijeen.

Wij verheugen ons zeer over dit succes; waar ± 12000 Gld. werd opgezonden naar Nederland voor het Koninklijk Nationaal Steuncomité, mochten ook onze eigen armen niet worden vergeten. Ze werden wel reeds sinds maanden geholpen door het Ondersteuningsfonds „Ned. Antillen," maar nu de nood meer algemeen is geworden, moet ook op meerdere hulp kunnen worden gerekend.

Voor het Gouvernement zelf blijft er dan nog genoeg te doen over in den vorm van werkverschaffing. Dit kost wekelijks een aardig sommetje.

We herhalen, wat we vroeger reeds opmerkten:

Het verdient aanbeveling, dat er op de Begrooting een vaste post voor armenzorg en werkverschaffing worde geplaatst.

Onze Kolonie telt op de zes eilanden te samen een bevolking van ruim 56000 zielen. Zonder overdrijving kunnen er zeker 50000 tot de armen gerekend worden. Menschen die geven kunnen in tijd van nood en algemeene armoede zijn er nog geen 600.

Een vast fonds voor armenzorg, ook van Gouvernementswege, is derhalve zeker niet overbodig.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen een nieuwe tijdtafel voor de K. W. I. M.-booten, waarbij vermeld wordt, dat nog drie nieuwe booten, de *Venezuela, Colombia* en *Ecuador* in aanbouw zijn.

Ook ontvingen we van de firma C. WINKEL & ZONEN een reclameblad voor *National* kasregisters.

Welkom!

Met de schoener *Lillian* wordt morgen de Zeereerw. Heer Pastoor M. N. DE GROEN van Saba hier verwacht. Wij heeten ZEerw. hartelijk welkom.

Curaçaosche Handel Maaty.

In *El Nuevo Diario* van 2 Januari 1915 komen 4 groote gravures voor van verschillende takken van nijverheid door deze Maaty beoefend te La Guayra. Een kaarsenfabriek, een zeepziederij en olieslagerij, alsmede een zakkenmakerij.

Hadden we hier op Curaçao ook maar eens dergelijke industrieën!

De Marine-uitvoering.

Onze JAN is onvermoeid.

Om elf uur 's morgens kwam de oorlogsboot binnen, na zwaar werk geleverd te hebben bij de poging tot vlot maken der *Bologna* en het overbrengen van passagiers en bemanning naar de *Heemskerck*, en 's avonds half negen stond JAN weer op de planken om te zingen en te springen en comedie te spelen voor het Koninklijk Nationaal Steuncomité.

Onze Vloot zal zeker wel haar best gedaan hebben om de leden op te wekken tot bijwoning der marine-uitvoering. Alleen een volle zaal geeft voldoening en spoort aan tot een herhaling. En zoo bespaart de zorgvuldige voorbereiding onzen JAN menig uurtje van verveling.

„Onze Vloot" kan op deze wijze zeer nuttig werken in het belang der schepelingen.

Waardeeren wat ze doen met een goed doel, en aanmoedigen tot een herhaling van dergelijke uitvoeringen, valt zeer zeker onder het werkplan der Vereeniging *Onze Vloot*

't Begint weer.

Verleden week werden weder 90 man aangenomen voor de werkzaamheden op Sta. Barbara.

't Gaat niet door.

Mount Pleasant is *Mal Pais* gebleken. De sisalcultuur gaat daar niet door

Diploma.

Van de school van Montagne hebben de Jongejuffrouwen HENRIETTE VICTORIA SPROCKEL en VICTORIA NIELS diploma D en C gehaald in het hoedenvlechten.

Officiëele berichten.

Aan den onderwijzer 1ste klasse aan de Hendrikschool alhier L. W. van Eps is tot verder herstel van gezondheid nog een maand verlofsverlenging verleend.

Aan de examencommissie voor 1914 is dank betuigd voor de door haar bewezen diensten en in de examencommissie voor 1915 zijn benoemd de Inspecteur voor het onderwijs tot lid en voorzitter en tot leden Mevr. N. J. C. van Breemen-Kruijt, en de heeren Morris E. Curiel, A. Hermus, W. C. J. van Leeuwen, A. C. Vermeulen en W. J. Walboomers.

De geëmployeerde ten parkette van den Procureur-generaal, M. B. Daal, is met ingang van 13 dezer in activiteit hersteld.

De opzichter bij den vuurtoren te Boca Spelonk op Bonaire, H. Th. Jonkhout, is met ingang van 9 dezer in activiteit hersteld.

De tijd. machinedrijver van de loodsmotorboot, F. S. Toppenberg, is eervol ontheven van dien dienst, en Pedrito Tromp is tijdelijk belast met dien dienst.

Aan den kommies 2de klasse der belastingen alhier, Armando L. Pietersz is tot verder herstel van gezondheid een maand verlofsverlenging verleend.

Aan den tijd. onderwijzer 3de klasse aan de Hendrikschool alhier, J. M. S. Vidal is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven

Gisberte Antonio, Margarita Bobijn, Dometilia Daal, P. H. Daal, Robert de Medea, C. Henriquez Hermina Henriquez, Moises C. Henriquez, W. Hogenberg, Cornelius Rincon, Jozef Reyes, Johans Vahy to, Hendrik Visser S. S. Sant Maria, Ludoñicus Johannes Pieter, Isidor Arzobispo Winklaar Gerardo Albertus Marti Albertus, Mimi de J. Vda de Jolly, Alvicio Espencil, Mercedes Pietersz c/o Winkel & Zonen, Betorina Culman, Maria Curiel, Elena Henriques, Dorotea Inhett, Ariet Rieee, Cornelia Nijman, Rosalia Pieter, Rosita Romers, Maria Stredo, Maria Walter.

Aangeteekende stukken: S. B. Brandao

Drukwerken: Ch. Dasay, R. R de Jesus, Julette Evertz, W. Hogenberg, Ed. Martinet Sucss. & Co., J. Jonker, N. J. Ponnef, Emilio Reinhart.

Een brief zonder adres.

Ratten.

Gedurende de laatste 14 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd:

27 ratten.

Een vreeselijke ramp

heeft een groot deel van Italië geteisterd. Woensdagmorgen, 13 Januari, werd een buitengewoon hevige aardbeving gevoeld. Steden en dorpen werden vernield.

Het draadbericht spreekt van 12.000 dooden en 20.000 gewonden

Uit de Naburige Republieken.

Sto. Domingo. Geldgebrek heeft de Regeering genoodzaakt tot schorsing van betaling der traktementen en andere uitkeeringen volgens de begrooting voor de maand November.

Geen wonder! *Dagelijks* heeft de Republiek een uitgave te doen van $ 7.500 en het dagelijksche inkomen bedraagt slechts $ 5.000.

Zonder een buitengewone leening komt men ook hier niet klaar met de dekking van het *Tekort*.

Buitenland.

BERLIJN, 1 Dec. (W.B.) De „Norddeutsche Allgemeine Zeitung" voert nieuwe argumenten aan, dat Engeland in vereeniging met België den oorlog tegen Duitschland niet alleen diplomatiek, maar ook militair reeds in vredestijd heeft voorbereid.

Het blad schrijft: „Onlangs maakten onze troepen geheime door den Engelschen generalen staf uitgegeven militaire handboeken over de wegen en rivieren van België buit. Deze handboeken, welke slechts op vertrouwelijke wijze aan bepaalde personen werden beschikbaar gesteld, bevatten op grond van militaire onderzoekingen, de nauwkeurigste terreinbeschrijvingen.

Zoo wordt b.v. in deel I pag. 130, den grooten weg Nieuwpoort—Dixmuiden—Yperen—Meenes—Tourcoin Doornik besproken wat betreft terreingesteldheid, tactische mogelijkheden, waarnemingspunten en waternet, alles aan de hand van bijgevoegde kaarten. Steeds wordt meegedeeld, of de bevolking geheel of voor een deel Fransch spreekt.

In den regel zijn kerktorens als goede waarnemingsposten aangegeven.

Insgelijks wordt op nauwkeurige wijze de heele Scheldeloop beschreven met alle zijrivieren, aanliggende plaatsen, gelegenheden om te landen en de rivier over te trekken, breedten en diepten, bruggen, beschikbare booten, enz.

Zoo vormen deze handboeken voor de bevelhebbers, de officieren van den generalen staf en de onderbevelhebbers van alle rangen voortreffelijke wegwijzers.

Aan het handboek is een aanhangsel toegevoegd, waarin eerstens na een opsomming van gemeenten en dorpen een geregeld overzicht wordt gegeven van de gelegenheden tot inkwartiering met getallen, de voorhanden zijnde transportmiddelen en alle andere opgaven, die de plaatselijke commandant noodig heeft.

Op de tweede plaats vindt men er belangrijke aanwijzingen in voor bestuurders van vliegtuigen in 't deel van België, dat ten Zuiden van de linie Charleroi-Namen-Luik ligt, alsmede voor de omstreken van Brussel.

Dit buitengewoon zorgvuldig en overzichtelijk samengestelde boek wordt door een kaart, waarop de landingsplaatsen staan aangegeven, vervolledigd. Het draagt het opschrift „Geheim" en dateert van Juli 1914.

Het materiaal er voor werd, naar in opmerkingen over de afzonderlijke hoofdstukken wordt gezegd, sinds 1905 door verschillende afzonderlijke onderzoekingen bijeengebracht. Het eerste deel werd in 1912 gedrukt.

De leiddraden zijn mede een bewijs voor den sinds vijf jaren doorgevoerde nauwkeurige voorbereiding voor een veldtocht in het neutrale België.

Het zijn niets anders dan geheime

dienstvoorschriften voor het daar strijdende Engelsche leger. De Engelsche generale staf heeft zich dus reeds sinds geruimen tijd voor dit geval zoo ver voorbereid en het met zulk een zekerheid voorzien, dat het den moeielijken arbeid van de samenstelling dezer militaire handboeken ten uitvoer bracht.

Zonder den bereidwilligen en den verst doorgevoerden steun van de Belgische regeering, was zulk een arbeid niet uit te voeren, zegt 't blad. Zulke moeilijk te verkrijgen tot in de kleinste bijzonderheden uitgevoerde tactische en strategische opgaven, als de boven medegedeelde, of zulke nauwkeurige data over rollend materiaal en over sluizen en bruggen kan men op andere wijze zich niet verschaffen.

De „Norddeutsche Allgemeine" besluit uit voorgaande: (de eerste zin van deze conclusie is in 't telegram verminkt. Red.) Engeland en België waren reeds in vredestijd tot een wederkeerig samenwerken besloten. België was uit politiek en militair oogpunt niets anders dan een vazal (?) van Engeland.

De verontwaardiging, zoo gaat het blad voort, welke Engeland wegens de beweerde neutraliteits-schenderij van België over de heele wereld verkondigt, is thans door deze documenten volkomen onhoudbaar en onrechtvaardig gebleken.

Wanneer iemand reden heeft om verontwaardigd te zijn, dan zijn wij het!

Toen bij de operaties aan de kust de Engelsche en Fransche pers hoonend opmerkten, dat wij over de gevaren in het inundaties-gebied van het zoogenaamde Polderland niet op de hoogte waren, had zij in zoo verre gelijk, dat wij België's bodemgesteldheid in het begin van den oorlog slechts zoover kenden als de boekhandels ons dit konden leeren. Des te waardevoller als buit waren voor ons derhalve de Engelsche inlichtingen en de voortreffelijke kaarten. Wij konden dit buitengewoon materiaal dadelijk voor eigen doeleinden dienstbaar maken en Engeland met zijn eigen wapens bestrijden.

De Belgische neutraliteit.

De Belgische legatie te 's Gravenhage zet in een nota uitvoerig uiteen dat de feiten en stukken waarop de Duitsche pers zich beroept, ten eenenmale loochenen haar stelling tot rechtvaardiging der schending door Duitschland van de Belgische onzijdigheid, om reden België zelf de plichten der onzijdigheid heeft uit het oog verloren door met Engeland te onderhandelen over een militaire overeenkomst tegen Duitschland.

Na te hebben geconstateerd, dat de „Nord-deutsche Allgemeine Zeitung" tevergeefs uitgedaagd was het bewijs van het bestaan van een militaire afspraak tusschen België en Engeland te leveren en dat uit de openbaar gemaakte photografieën van het geheime stuk Barnardiston tevergeefs is af te leiden dat België niet de verplichtingen van de strengste onzijdigheid had in acht genomen, geeft de nota van het gezantschap een relaas van hetgeen inderdaad in 1906 gebeurd is.

Aan het overzicht wordt het volgende ontleend:

Kolonel Barnardiston, militair attaché aan de Britsche legatie, begaf zich einde Januari naar het hoofd van de 1e afdeeling aan het Ministerie van Oorlog, generaal Ducarne, en had met hem een onderhoud. Kolonel B. vroeg aan den generaal of België gereed was haar neutraliteit te verdedigen. Het antwoord was bevestigend. Hij informeerde vervolgens naar het aantal dagen noodig voor de mobilisatie van het Belgische leger.

De mobilisatie geschiedt in 4 dagen, zeide de generaal. Hoeveel manschappen kunt u onder de wapens brengen, vervolgde de attaché.

De generaal bevestigde dat de mobilisatie 180.000 man zou geven.

Na ontvangst dezer inlichtingen verklaarde kolonel Barnardiston dat bij schending van onze onzijdigheid door Duitschland, Engeland ter harer verdediging 100.000 man naar België zou zenden. Hij wilde nog bepaald weten of wij gereed waren om een Duitschen inval te weerstaan.

De generaal antwoordde dat wij gereed waren om te verdedigen te Luik tegen Duitschland, te Namen tegen Frankrijk en te Antwerpen tegen Engeland.

Vervolgens zijn verschillende besprekingen gehouden tusschen den chef van den generalen staf en den mil. att. over de maatregelen die Engeland zou nemen ter uitvoering van de verplichting van den neutraliteits-waarborg.

Dit vraagstuk in studie nemende, vervulde de chef van den generalen staf niets dan zijn eersten plicht die hem gebood de maatregelen te onderzoeken bestemd om België in staat te stellen alleen of met behulp der waarborgende Staten, een schending van zijn neutraliteit af te slaan.

Den 10en Mei 1906 zond generaal Ducarne aan den minister van oorlog een verslag van zijn besprekingen met den Britschen mil. att. In dat verslag is tot tweemaal toe aangeteekend, dat het zenden van de Engelsche hulp in België afhankelijk zou worden gesteld van de schending van 's lands grondgebied. Nog sterker, een noot ter zijde van de hand van den minister — welke door haar niet te vertalen de „Norddeutsche" aan het meerendeel der Duitsche lezers onthoudt — stelt buiten eenigen twijfel dat het binnentreden der Engelschen in België eerst zou plaats hebben nadat onze neutraliteit door Duitschland zou geschonden worden.

Het vervolg der gebeurtenissen heeft voldoende aangetoond dat deze voorspellingen gerechtvaardigd waren.

Die zeer natuurlijke overleggingen tusschen den chef van den generalen staf en den Britschen mil. att. toonen eenvoudig de ernstige bezorgdheid van Engeland aan ter zake van een inbreuk door Duitschland van de Belgische onzijdigheid,— bezorgdheid die gewettigd was.

De besprekingen van generaal Ducarne en kolonel Barnardiston zijn door geen enkel verdrag, door geen enkele afspraak gevolgd.

Duitschland heeft dit zelf bewezen door het stuk dat het in de „Norddeutsche Allg. Zeit." van 25 October liet openbaar maken.

Dit stuk betreffende een samenkomst van generaal Jungbluth en kolonel Bridge levert het schitterend bewijs dat het onderhoud over de waarborgnakoming door Engeland in 1912, geen enkel gevolg had, en bracht in den stand der zaak zes jaar tevoren, in 1906, geen verandering. Geen enkel stuk kan duidelijker rechtvaardigen de loyale wijze waarop de regeering des konings de internationale verplichtingen is nagekomen.

Kolonel Bridge zou gezegd hebben, dat, tijdens de toenmalige gebeurtenissen, daar wij niet in staat waren onze onzijdigheid te verdedigen, het Britsche gouvernement onmiddellijk ten onzent troepen aan land zou hebben gezet, zelfs indien wij geen hulp hadden gevraagd. Waarop generaal Jungbluth dadelijk zou geantwoord hebben: „Maar gij kunt bij ons niet ontschepen dan met onze toestemming."

Bestaat er aanleiding zoo groote waarde te hechten aan de opvattingen van een militaire attaché, opvattingen die nooit gedeeld zijn door het ministerie van buitenlandsche zaken?

En na mededeeling dat de mil attaché op de zaak verder niet is ingegaan tegenover de tegenwerping van den generaal, stelt de nota nog deze vraag:

„Was België gehouden van deze besprekingen mededeeling te doen aan zijne garanten?"

Wat de eerste betreft, was kolonel Barnardiston niet aangewezen om een verbintenis aan te gaan evenmin als generaal Ducarne in hoedanigheid optrad om acte te nemen van een toezegging van hulp. De besproken gedachtenwisselingen hadden overigens een zuiver militair karakter, konden geen enkele staatkundige strekking hebben, maakten nimmer het onderwerp van eene bespreking der regeering uit en zijn eerst veel later aan het departement van buitenlandsche zaken bekend geworden.

Wat aangaat het onderhoud van generaal Jungbluth met kolonel Bridge, hadden de mogendheden gewaarschuwd moeten worden dat laatstgenoemde een oordeel had uitgesproken, dat 's konings regeering evenmin als het Britsche gouvernement zou aanvaarden en waartegen generaal Jungbluth onmiddellijk protesteerde zonder dat zijn ondervrager meende verder op het punt te moeten doorgaan.

De beweerde rechtvaardiging van Duitschland keert zich tegen haar zelf.

De nota besluit met te herinneren, dat de rijkskanselier in zijn rede van 4 Aug. in den Rijksdag, in zijn onderhoud den volgenden dag met den Engelschen gezant, verklaarde, dat de aanval tegen België alleen gemotiveerd werd door noodzakelijke redenen van strategischen aard.

De Duitschers in Antwerpen.

De „Tel." verneemt uit Antwerpen:

Een feit, dat in de Antwerpsche handelswereld een enorme opschudding verwekt, heeft zich in den loop der vorige week alhier voorgedaan.

Daar het een firma betreft, die in Nederland zeer goed bekend is, en aan welker hoofd zelfs een geboren Nederlander staat, zoo zal het feit ook voor Nederland wel een zeer groot belang aanbieden:

Men weet, dat de gelden der Nationale Bank en de Rijksschatkist bijtijds naar Londen zijn overgebracht.

De Duitschers hebben echter nooit kunnen gelooven, dat de regeering tot haar laatsten cent uit het land zou gezonden hebben, en zich steeds ingebeeld, dat een deel van de schatkist in een privaat bankhuis is belegd.

Nu moet, naar het schijnt, vanuit Berlijn aan het Duitsche gouvernement te Brussel gemeld zijn, dat een deel van de Belgische rijksmiddelen in bewaring gegeven was aan de firma Ed. Bunge.

De heer Ed. Bunge is een Nederlander van geboorte, maar hij was een der voornaamste medewerkers van koning Leopold II voor de uitbating van den Congo-Vrijstaat, en ook na de overname van dezen Staat door België heeft hij in de kolonie reusachtige belangen behouden. Om déze en andere redenen konden Duitschers deze mededeeling uit Berlijn als niet zoo heelemaal onwaarschijnlijk voorkomen.

In ieder geval...... een dag of tien geleden drongen verschillende officieren, door een vrij sterke wacht soldaten vergezeld, het prachtgebouw van Bunge in de Arembergstraat binnen, en bevolen, dat niemand meer het lokaal mocht verlaten. Zelfs de vreemde bezoekers niet, die er op dat oogenblik vóór de loketten stonden.

Deze laatsten werden in een der wachtkamers opgesloten, terwijl al de oversten en beambten der firma aan een uiterst streng onderzoek onderworpen werden, dat aan de zijde der Duitschers met de grootste brutaliteit geschiedde.

Als dat spelletje zoo twee volle uren geduurd had, werden de personen, die niet tot het personeel van het huis behoorden, losgelaten; de bureeloversten en bedienden werden echter in verzekerde bewaring gehouden tot het eerste onderzoek der boeken afgeloopen was.

Dat duurde twee volle dagen, en al dien tijd werd het den gevangenen niet toegestaan, het lokaal te verlaten om voedsel of rust te gaan nemen!

Met dat onderzoek waren de Duitsche officieren — allen specialisten in comptabiliteit, — misschien nog in geen week klaargekomen, had het personeel van het huis hen niet zoo gewillig geholpen. Dat konden die menschen gerust doen, want ze hadden volstrekt niets te verbergen.

Gaandeweg werden de Duitschers beleefder, maar het einde was toch, dat ze op al de brandkasten de zegels legden, en al de boeken mee namen, om ze te overhandigen aan iemand, die een verslag zou maken voor Berlijn.

En wie bleek nu naderhand die „iemand" te zijn?

De directeur van het filiaal van de „Disconto Gesellschaft" van Berlijn, dat pas enkele maanden vóór het uitbreken van den oorlog te Antwerpen werd opgericht!

Al méér dan een volle week snuffelt deze nu in de boeken van een zijner machtigste concurrenten en put er bij volle handen allerlei inlichtingen uit, die zijn bank van onmetelijken dienst kunnen zijn.

Intusschen staat in het huis Bunge natuurlijk het gansche bedrijf stop. De patroon beschikt er zelfs over geen geld, om zijn personeel te betalen, en is reeds verplicht geweest, enkele bedienden te ontslaan!...

Naar uit New-York aan de „Times" wordt gemeld heeft Dernburg de Duitsche vredesvoorwaarden geformuleerd.

De „N. R. Ct." meldt dienaangaande:

1. Duitschland zal het niet raadzaam achten Europeesch gebied in te lijven; het zal kleine grenswijzigingen maken voor militaire doeleinden door het grensgebied te bezetten, dat gebleken is een zwakke plek in de Duitsche wapenrusting te zijn;

2. België behoort aardrijkskundig tot het Duitsche rijk. „Het beheerscht den mond van de grootste Duitsche rivier" en Antwerpen is in wezen een Duitsche haven. Dat Antwerpen niet tot Duitschland zou behooren, is evenzeer een anomalie als dat Nieuw Orleans en de Missisippi-delta van Louisiana gescheiden zouden zijn, of New-York na den onafhankelijkheidsoorlog Engelsch gebleven zou zijn. Bovendien is de tegenwoordige toestand van België zijn eigen schuld. Het was de vazal van Engeland en Frankrijk geworden. Hoewel er wegens zijn niet Duitsche bevolking, waarschijnlijk geen poging gedaan zal worden om België in het Duitsche rijk een plaats te geven naast Beieren, Wurtemburg en Saksen, zal het naar het voorbeeld van Luxemburg in het Duitsche tolverbond ingelijfd worden;

3. De onzijdigheid van België, die een onmogelijkheid gebleken is, moet afgeschaft worden. Daartoe moeten de Belgische havens voorgoed tegen invallen van de Engelschen of de Franschen gevrijwaard worden;

4. Daar Engeland de Noordzee wederrechtelijk afgesloten heeft, moet er een mare liberum ingesteld worden. Engeland's theorie, dat de zee zijn gebied is tot op drie mijlen afstand van andere Noordzeemogendheden, kan niet geduld worden. Bijgevolg moeten de kusten aan het Kanaal van Engeland, Nederland en Frankrijk onzijdig gemaakt worden in tijden van oorlog en de Amerikaansche en Duitsche opvatting, dat particulier eigendom in open zee evenmin verbeurd verklaard mag worden als particulier eigendom te land moet door alle naties gewaarborgd worden;

5. Alle telegraafkabels moeten onzijdig worden verklaard;

6. Alle Duitsche kolonies moeten teruggegeven worden Duitschland moet, gezien zijn toenemende bevolking, gebiedsuitbreiding krijgen voor blankebevolking geschikt. De Monroeleer sluit het van Amerika uit; daarom moet het Marokko nemen, zoo dat werkelijk voor het doel geschikt is;

7. Aan Duitschland moet de vrije hand worden gelaten in de ontwikkeling van zijn commerciëele en industriëele betrekkingen met Turkije, zonder tusschenkomst van buitenaf. Dat zou beteekenen een erkende sfeer van Duitschen invloed van de Perzische golf tot aan de Dardanellen;

8. In Mantsjoerije moet de invloed van Japan zich niet verder ontwikkelen;

9. Alle kleine naties, als Finland, Polen, de Boeren in Zuid-Afrika, moeten het recht hebben, baas over hun eigen lot te zijn, terwijl Egypte, zoo het dit wenscht, aan Turkije teruggegeven moet worden.

Deze voorwaarden, zoo heeft Dernburg gezegd, zouden de vreedzame oogmerken, die Duitschland de laatste 44 jaar gehad heeft, voldoen. Zij bewijzen, n.l., dat Duitschland geen verlangen heeft naar wereld heerschappij, noch naar eenige overmacht in Europa, die onevenredig zou zijn met de rechten der 122 millioen Duitschers en Oostenrijkers

HAVEN-NIEUWS.

VAN 9 JAN. – 23 JAN.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Pr Fr Hendrik	J C Metus	9 Jan.	Amsterdam	9 Jan.	New-York
Philadelphia	H Hichborn	13 „	La Guayra	13 „	New-York
Merida	A Johanson	13 „	Maracaibo	14 „	Maracaibo
Zulia	S S Morris	16 „	New-York	16 „	Maracaibo
Pr der Nederl	N C v Baaren	18 „	New-York	19 „	Amsterdam
Merida	A Johanson	18 „	Maracaibo	18 „	La Guayra
Pr Willem V	P C v d Graaff	18 „	Amsterdam	19 „	New-York
Merida	A Johanson	20 „	La Guayra	21 „	Maracaibo
Zulia	S S Morris	21 „	Maracaibo	21 „	New-York
Caracas	Furst	21 „	New York	21 „	La Guayra
Bologna *	A A Poggi	12 Jan.	Colon	? Jan.	Genova
Legaspi	E Ezacini	16 „	Colon	16 „	Barcelona
Maas	P Kooymans	12 „	St Vincent	12 „	Sta Barbara

Schoeners.	Aankomst	van	Schoeners.	Vertrek	naar.
España D	9 Jan	Sto Dom.	*Frieda H*	9 Jan.	Maracaibo
Electra H	9 „	Pto Rico	*Amadeo V*	9 „	Sta Martha
Camia H	11 „	Maracaibo	*Nereida H*	18 „	Maracaibo
			Diana V	12 „	Maracaibo
			España D	15 „	Sanchez

* Dit stoomschip liep in den nacht van 13 Januari op de kust van Hato. Vandaag wordt een sleepboot verwacht van St. Thomas om te trachten de **BOLOGNA** los te krijgen.